N°. 201.

# DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DINGSDAG 17 JANUARIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, wijk 239.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . .
Voor de overige steden des Rijks . . . . . .

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

## Neutraliteit.

Het dringende gevaar, waarin Europa verkeerd en welligt niet minder Nederland en België, werd in korte trekken, reeds vroeger (No. 196), door ons aangetoond. Het wijze voorbeeld van Denemarken en Zweden — in bijna gelijken toestand verkeerende als wij — heeft het *Handelsblad*, het eerst van allen, genoopt de algemeene aandacht te vestigen op het hooge gewigt, dat er in gelegen zou zijn, om ook van onze zijde maatregelen tot handhaving onzer neutraliteit te nemen, ook door aansluiting aan het verdrag van Denemarken en Zweden.

De *Amsterdamsche Courant* heeft dat gevoelen bestreden en wil, dat Nederland, vertrouwende op den solieden voet, waarop zijne vriendschappelijke betrekkingen met de overige Staten van Europa gezegd worden te staan, op de onschendbaarheid van het volkenregt, niets moet doen, stil moet zitten en de gebeurtenissen moet afwachten.

Wij zouden het diep betreuren, wanneer de *Amsterdamsche Courant* ook ditmaal had gesproken als het orgaan van den Minister van Buitenlandsche Zaken; want daardoor zou het bewijs geleverd zijn, niet alleen dat de heer VAN HALL de bittere lessen der geschiedenis niet kent of ze minacht; maar ook, dat eene gedragslijn zou worden gevolgd, die, helaas! ons plotseling in onoverzienbare jammeren zou kunnen storten.

Van onzen duursten pligt achten wij het, om met den meesten ernst de aandacht der openbare meening op dit punt te blijven vestigen, opdat men, tijdig, niet verwaarlooze hetgeen het publiek belang zoo dringend eischt.

Zoolang het niet wordt tegengesproken moet de meening der *Amsterdamsche Courant* als eene half-officiële beschouwd worden; en het is derhalve van gewigt, aan te toonen, dat zij — door aan te raden *niets te doen* en te vertrouwen op *vriendschap* en op *tractaten* — de beginselen van den jongsten tijd miskent. Onze geachte confrère, de *Echo Universel*, heeft dit betoog op meesterlijke wijze geleverd; wij hebben niets daarbij te voegen en wij meenen, dan ook, onzen lezers een dienst te doen, wanneer wij hun het artikel van den *Echo* vertaald aanbieden.

Het is van den navolgenden inhoud:

»De afwisselende kansen der Oostersche quaestie doen debatten ontstaan, aan welke een langdurige vrede de vervlieste der tijdigheid had ontnomen. Men is niet zonder vrees voor de ontknooping van het drama, dat aan de oevers van den Bosphorus wordt gespeeld, en, men moet het wel erkennen, die vrees is niet van allen grond ontbloot. Wanneer men nagaat, dat het lot van Europa op dit oogenblik in de handen van twee mannen berust, bestaat er wel degelijk grond, om zich op alle mogelijke eventualiteiten voor te bereiden. Het is een nieuw bewijs voor de betrekkelijkheid der waarborgen, die de parlementaire regering aanbiedt. Onder de werking van dien regeringsvorm, is niet alleen de medewerking van de Wetgevende Kamers, maar ook die der openbare meening noodig, om eene mogendheid te doen besluiten tot het overbrengen van verderf en verwoesting bij eene naburige natie, en daar de vrede altoos talrijke voorstanders vindt, besluit men slechts in de uiterste noodzakelijkheid tot den oorlog.

»Onder de absolute monarchiën is, daar de wil van den Souverein alleen de wet voorschrijft, een eenvoudig bevel zijnerzijds voldoende, om de harmonie en de goede verstandhouding der natiën te verstoren. En het is deze laatste regeringsvorm, die thans in Europa boven alles geldt. In het Oosten zien wij een absoluut monarch, die tot nu toe doorging als de onwrikbaarste zuil van het volkenregt, openlijk tractaten verkrachten en de Turksche Staten verwoesten. In het westen wordt een groot militair rijk door den neef van den Corsikaanschen adelaar geregeerd. Oostenrijk wordt van zijne zijde met ontbinding bedreigd, indien het zijne absolute instellingen loslaat. Deze drie groote mogendheden, die op autocratische beginselen steunen, kunnen niet opregt sympathiseren met de vrijzinnige instellingen der kleine natiën, welke, vereenigd met Engeland, een langen band vormen, die met Piemont begint en met de Nederlanden eindigt. Het is mogelijk, dat zij terugdeinzen voor de verantwoordelijkheid van eenen oorlog, die door eene zucht tot vergrooting zou worden ontstoken; maar daar er geen andere waarborg voor het behoud van den vrede bestaat, dan de willekeur van twee of drie monarchen, verontrust men zich teregt over deze onvaste kans. Ondersteld voor een oogenblik dat Frankrijk zich met Rusland vereenigt, dat toch zijn natuurlijken bondgenoot veel meer schijnt te zijn dan Groot-Brittannie, dan zal Oostenrijk tot de coalitie toetreden en wat zou er, in dit geval, van den vrede der wereld worden?

»Ongetwijfeld is dat niets meer dan eene loutere onderstelling; maar het is reeds genoeg dat eene dergelijke onderstelling mogelijk geworden zij, om aan de staten van den tweeden rang, eene voorzigtige en volkomen met hunne gemeenschappelijke belangen overeenstemmende gedragslijn voor te schrijven. Mag men de Kopenhaagsche bladen gelooven dan zou reeds een tractaat van onzijdigheid tusschen Denemarken en Zweden zijn gesloten en zouden de beide landen de adhaesie van de staten, ten zuiden van Denemarken gelegen, wenschen. De vraag omtrent de tijdigheid van deze adhaesie is door het *Handelsblad* opgeworpen en het ministeriële orgaan in de hoofdstad, de *Amsterdamsche Courant*, heeft zich gehaast te antwoorden, dat men aan dergelijk innig bondgenootschap niet moest denken. De voornaamste reden, die dit laatste blad voor zijne meening aanvoert, is, dat het tractaat van onzijdigheid, tusschen Denemarken en Zweden gesloten, de goedkeuring van zekere Engelsche dagbladen niet wegdraagt. Dus, zou Nederland geen enkele voorzorgmaatregel moeten nemen om, op afdoende wijze, de onschendbaarheid van zijn gebied te waarborgen.

»Wij veroorloven ons het ministeriële blad te vragen: Sedert wanneer moeten wij de opinie der Engelsche dagbladen raadplegen, om daarnaar onze diplomatieke handelingen te regelen? Zijn, deze dan zoo gunstig voor ons gestemd, om hunne aanmerkingen aan te nemen als de opperste wijsheid van de Gouvernementen in dit land? Nederland moet, meenen *wij*, slechts zijne eigene belangen omtrent zijne internationale staatkunde raadplegen. Het moet niet meer op Groot-Brittannie rekenen dan op de overige groote mogendheden; want men weet, dat Albion's hulp ten slotte altijd op drukkende voorwaarden nederkomt. Indien Nederland thans zijn voordeel vindt, hetgeen wij gelooven, in eene adhaesie tot een verdrag van onzijdigheid, dat de Noordsche Staten en België zou omvatten, dan zou het bespottelijk zijn zich daarvan te laten afhouden door de organen van de publieke opinie in Groot-Brittannie.

»Daar het volkenregt ons veroorlooft voor onze veiligheid te zorgen, zoo door wapeningen als door tractaten van onderlinge hulp en bondgenootschap, kunnen wij zoowel tot het eene als tot het andere middel onze toevlugt nemen. In de onderstelling van een Europeschen oorlog, zouden de Staten van den tweeden rang, aan zich zelven overgelaten en zich van elkander verwijderd houdende, niet voldoende hunne onzijdigheid kunnen handhaven. Hoe goed ook gewapend, kunnen zij den weg niet afsluiten voor groote veroveringslegers, die de bij de tractaten vastgestelde waarborgen altijd zoo gering schatten. De generaals redeneren niet; zij handelen en laten aan de diplomatie de zorg over, om zich later te verstaan. Bonaparte, beweerde in de Venetiaansche Staten, gelijk Schwarzenberg in Zwitserland, dat de bezetting van een onzijdig land geen aanslag is op zijne onafhankelijkheid of onzijdigheid: zij verklaarden dit openlijk in hunne proclamatiën; hunne taal is steeds dezelfde geweest en kan aldus worden zamengevat: »Gij zijt niet sterk genoeg »om de bezetting van uw land door den vijand te beletten, »en daar die bezetting nadeelig voor *mij* zou kunnen »zijn, nestel *ik* er mij in; maar ik haast mij tevens uwe »onzijdigheid te erkennen!«

»De werken, die over het volkenregt handelen, bevatten te dien opzigte zeer kneedbare formules. Keizer NAPOLEON heeft die zamengevat in een brief, dien hij, in 1805, aan den prins van Wurtemberg zond, toen deze tegen het binnenrukken der Fransche troepen protesteerde. »Uwe »Hoogheid, antwoordde hij, is een te goed krijgsman, om »niet te weten, dat de oorlog geene consideratiën gedoogt, »wanneer zij den goeden uitslag der militaire operatiën in »gevaar kunnen brengen.« Men heeft, om soortgelijke daden te wettigen, een regt uitgevonden, dat men *het regt van convenientie* of van *noodzaak* genoemd heeft; het is elken inbreuk op de onzijdigheid, onder voorwendsel van de noodzakelijkheid van den oorlog, geene wettige ... het bewezen, dat die noodzakelijkheid ... toegeven, dat eene uitbreiding van dit regt van convenientie buiten de volstrekte noodzakelijkheid, eene vijandige daad zoude zijn en eene verkrachting van het beginsel, waarop het rust. VATEL, DE RENNEVAL, MAERTENS, enz. voeren allen dezelfde taal te dien opzigte.

»Zoo als men ziet, is het eigenlijk het regt van den sterkste, dat zelfs door verschillende schrijvers wordt gehuldigd; en het is dus blijkbaar, dat Nederland en België niet te veel moeten rekenen op de tractaten, die hunne onzijdigheid waarborgen, noch de middelen van zich afstooten, waardoor men in staat zal kunnen zijn, om tegen het geweld iets anders dan het geschrevene regt over te stellen.

»Welligt zal men zeggen: ingeval van eenen inval van de zijde van Frankrijk bijv., zouden de andere natien spoedig Belgie en Nederland te hulp komen. Maar die hulp zou niet opwegen tegen de eerbiediging van de onzijdigheid dezer twee landen, door hunne onderlinge innige verbindtenis, zoowel als door de adhaesie van de noordelijke Staten mogelijk gemaakt. Wij zouden daardoor niet minder den geesel van den oorlog gevoelen en die hulp kon wel eens niet in tijds of in het geheel niet komen opdagen. Ziehier een historisch feit, dat, op voldoende wijs, de mogelijkheid eener zoodanige eventualiteit bewijst.

»In 1805 trachtte het Beijersche hof, dat zich, na het tractaat van Luneville, uitsluitend bezig hield met zich te herstellen van de schade, die het door de laatste oorlogen had geleden, onzijdig te blijven in den strijd, die tusschen de groote mogendheden was ontstaan, en nam geenerlei maatregel, om een mogelijken inval af te weren; vooreerst, omdat het, even als Pruissen, hoopte eene strikte onzijdigheid te kunnen bewaren, en vervolgens, omdat het des noods op de hulp van Frankrijk rekende, waarmede het een geheim tractaat had gesloten. Rekenende op een gunstigen uitslag van de aangevangen onderhandelingen tot handhaving zijner onzijdigheid, en vertrouwende op zijn magtigen bondgenoot, was Beijeren alzoo werkeloos gebleven, toen plotseling, op den 5 September 1805, prins SCHWARZENBERG te Munchen verscheen. Hij kwam, zegt MATHIEU DUMAS, namens zijn meester, met het zwaard den kring van POMPILIUS trekken. Hij eischte van den Keurvorst, dat het Beijersche leger onmiddellijk aan Oostenrijksche generaals zou worden overgegeven, om in de troepen van den Keizer te worden ingedeeld. Hij dreigde, in geval van weigering, dat leger te doen ontwapenen.

»Daar prins SCHWARZENBERG geen anderen last had, dan om deze verklaring af te leggen, en geenerlei bevoegdheid, om over de voorwaarden der onzijdigheid te onderhandelen, zond de Keurvorst Graaf NOGAROLLA naar Weenen, met een eigenhandigen brief voor den Keizer belast; dienzelfden dag echter, trok generaal VON KLENAU met 16,000 man de Inn over. De Beijersche troepen, die in hare garnizoensplaatsen verstrooid lagen, moesten naar den Boven-Paltz terugtrekken, en de Keurvorst verliet zijne hoofdstad, om zich, met zijne familie en zijne ministers, naar Würtzburg te begeven.

»Het Beijersche hof hield niet op, ondanks zijne verwijdering, het regt van onzijdigheid in te roepen, en stelde zelfs voor aan de Oostenrijksche troepen doortogt te verleenen, terwijl het de linien zou bepalen, die deze troepen op hun doortogt zouden volgen, benevens de stellingen, die zij konden innemen. Generaal MACK antwoordde, dat de Keizer van Oostenrijk niet mogt dulden *dat Beijeren onzijdig bleef*, en evenmin, zelfs, wanneer men het als eene verbondene mogendheid beschouwde, dat zijne troepen afzonderlijke corpsen zouden vormen. Hij bedreigde, ze tot over den Donau te doen vervolgen en het keurvorstendom als een veroverd land te behandelen.

»Aldus werd de inval in Beijeren voltooid. ... zware requisitiën bij executie gedaan; ... komsten van allerlei aard in de Oostenrijksche ... storten; men dwong de kooplieden ... verklaring, de Weener bankbilletten ... waarde aan te nemen; ... *gronde gerigt*.

»Het gedrag van ... werkeloosheid meer uitkomen ... wordt aanbevolen begint ... van in het vertrouwen ... Omstreeks denzelfden tijd ... Pruissen in de nieuwe coalitie ... en om daartoe te geraken ... vergeefs, alle denkbare middelen ... mogendheden, die al hunne pogingen ... besloten de knoop met geweld door te ... Pruissen bepaald bleef weigeren tot de

coalitie toe te treden en men kwam overeen, dat men het Poolsche ... zou gebruiken van dat land te hulp te kunnen komen ingeval Napoleon, uit wantrouwen zich op zijne Staten wierp. Tot dat einde werd een leger van 80,000 Russen bij de Bag bijeengetrokken. Alle hoop echter van de verbonden kabinetten werd verijdeld door den krachtigen wil van den Koning van Pruissen, die tot elken prijs onzijdig wilde blijven. De geallieerden vroegen daarop verlof, om door het Poolsche gedeelte zijner Staten te mogen trekken, en hij beantwoordde dit alleen door aanstonds aan den Weichsel eene genoegzame krijgsmagt zamen te trekken; om zijn grondgebied te kunnen doen eerbiedigen. Dit bleef inderdaad zoo, tot dat Napoleon het zelf met geweld overschreed.

«Er blijft ons nu alleen nog over de twee bovenstaande voorbeelden op den tegenwoordigen toestand van het vroegere Koninkrijk der Nederlanden toe te passen en ons denkbeeld geheel en al te ontwikkelen ten opzigte een tractaat van onzijdigheid tusschen Belgie, Nederland, Zweden en Denemarken.»

De nooit en nergens antwoord vindende en daarom, welligt, zoo verbolgen heer VAN DOREN schrijft in den ministriëlen *Nieuwsbode* een artikel over «*de Emancipatie quaestie*», die door anderen schijnen te zullen gevolgd worden.

Wij zijn niet voornemens, dien heer in zijn wartaal te volgen; of ons te zetten tot eenige beantwoording. Het is voldoende aan te stippen:

dat de *Nieuwsbode* het geschrijf waardig acht, om opgenomen te worden;

dat de Heer VAN DOREN de slavernij verdedigt, en vooral betoogt, dat *de slaven* niet slechter worden behandeld, dan onze kinderen veeltijds behandeld worden door *Nederlandsche ouders!!*

Wanneer wij op deze «zottepraat» de aandacht vestigen het is wegens de opmerkelijke omstandigheid, dat de *Nieuwsbode* dat artikel opneemt.

Herinnert men zich de verklaring, die de *Minister van Justitie* in de Eerste Kamer heeft gegeven omtrent den werkkring van de benoemde slaven-commissie — lijnregt in strijd met die gegeven is door den Minister van Koloniën; — en herinnert men zich voorts, de betrekking, waarin gezegd wordt, dat de Minister van Justitie staat tot *den Nieuwsbode*, dan erlangt het artikel van den Heer VAN DOREN een zeker gewigt.

Daaruit zou onze vrees welligt kunnen blijken niet zoo ongegrond te zijn geweest, toen wij meenden, dat de verklaring van den Minister van Justitie *meer* waarheid bevatte, ook met het oog op het personeel der commissie, dan die van den Minister van Koloniën.

*De s Gravenhaagsche Nieuwsbode* betreurt het, dat een geacht tijdschrift als *de Gids*, in een artikel over de *April-beweging*, door het ophalen van oude en gelukkig «beslechte geschillen», de hartstogten op nieuw tracht op te wekken.

Het is opmerkelijk, dat de ministeriële bladen even ongaarne van de April-beweging, als het Ministerie over de «tegenovergestelde rigting» iets hooren willen.

De kerkelijk protestantsche bladen daarentegen spreken even gaarne over de April-beweging, als de anti-revolutionnaire partij over de tegenovergestelde rigting.

Trouwens, de April-beweging blijft voor velen nog een gedenkwaardig heldenfeit, gelijk de tegenovergestelde rigting aan gedane beloften blijft herinneren.

Wij nemen ons overigens voor, onze lezers eerstdaags met een overzigt van het schoone, geschiedkundige artikel bekend te maken.

*De Kerkelijke Courant*, in het nommer van 13 Januarij hare beschouwingen over het jaar 1853 vervolgende, zegt o. a.:

«Was de April-beweging in 1853 een werk van staatkundige drijvers, van de mannen des behouds, die de opgewondenheid der Protestanten listig wisten te bezigen tot omverwerping van het gehaatte ministerie Thorbecke? Wij zullen niet zeggen, dat er niet geweest zijn, die staatkundige bedoelingen hebben gehad, *dat den tegenstanders van het ministerie Thorbecke de beweging onwelkom was.*»

«Heeft de April-beweging de vruchten opgeleverd, die men er zich van heeft voorgesteld? Bij den eenen zeker meer dan bij den ander. Er zijn onredelijke eischen gedaan en verwachtingen gekoesterd, die niet vervuld konden en mogten worden. Zijn alle redelijke verwachtingen vervuld? Eene ernstige vraag echter en bij wier beantwoording wij vreezen, dat een ieder denkt om het bestuur des lands, in zijne handelwijze tegenover het katholieke gedeelte der bevolking, terwijl wij zoo gaarne hadden, dat, wie de vraag hoorde, tot ernstige zelfbeproeving werd geleid.»

«Heeft de April-beweging aan de verwachting beantwoord, ook waar die vraag het Gouvernement betreft? Indien men meende regt te hebben van een Nederlandsch Gouvernement te eischen, dat het om godsdienstige belijdenis, den eenen boven den anderen de voorkeur geven zou, en dat met het nieuwe Ministerie de dagen zouden zijn aangebroken, waarop de Protestanten werden voorgetrokken, dan heeft men zich bedrogen. Maar *indien men vraagt, of door het nieuwe Ministerie kracht is ontwikkeld tegenover Rome, dan mag de wet op de kerkgenootschappen spreken.*»

«Nog was er eene andere vrucht, die de April-beweging in 1853 beloofde. De strijd, in den boezem der Hervormde kerk gevoerd, werd met niet te miskennen hevigheid gestreden, toen de dagen van April op eens een einde daaraan stelden. De gemeenschappelijke vijand moest met gemeenschappelijke kracht worden tegengegaan. 't Was of dat onwillekeurig door orthodoxen en liberalen beiden werd gevoeld, en de wapenen hoe scherp ook gewet, weder nedergelegd. Het bondgenootschap toen gesloten, ontstond uit wederkeerige behoefte; want wij zijn gedrongen het te zeggen: de partij der anti-revolutionnairen had de kerkelijke liberale partij vooral niet minder noodig dan omgekeerd, en de laatste behoefde waarlijk geene van hare beginselen te verloochenen of ten offer te brengen, om Rome tegenstand te kunnen bieden. *Zonder* de liberale partij ware de orthodoxe krachteloos geweest, gelijk de orthodoxe gestrekt heeft tot magtige hulp aan de liberale: Is die vrede gebleven? Is hij onder de gezegende vruchten der April-beweging te tellen? — Wij hebben dien niet verbroken. Wij hebben de eerste aanleiding niet gegeven, dat de bondgenooten weder vijanden geworden zijn.»

*De Kerkelijke Courant* maakt in de beantwoording der gewigtige vragen, die zij deed *bonne mine à mauvais jeu.*

Menig lezer, die indertijd ook tegen de bisschoppelijke hierarchie petitioneerde, zal met die beantwoording geen vrede hebben.

Menig bondgenootschap is verbroken, omdat het op een onduidelijken grondslag rustte. 't Valt ons niet vreemd, de scheuring en vijandschap te bemerken.

Zoo werd schaamteloos de Natie misleid.

# Buitenland.

## ENGELAND.

Lord Aberdeen zal den 30 aan vele leden uit het Hoogerhuis een gastmaal geven. Men maakt hieruit op, dat die staatsman in het bewind zal blijven.

— Naar men verneemt, bestaat er plan bij de regering, om terstond na de bijeenkomst van het parlement, 20,000 man van de Iersche militie uit te rusten. Uit Ierland komt bovendien het berigt, dat de verschillende regementen van de stations in de Middellandsche Zee, met reserve-bataillons versterkt zullen worden.

— In het afgeloopen jaar bedroeg de uitvoer van specie uit Londen 21,196,600 pd. st., waarvan 7,745,800 pd. st. aan goud en het overige aan zilver. Van dit bedrag gingen 5,923,300 pd. st. naar Indie, China en Mauritius; 4 006.500 pd. st. naar Australie en Nieuw-Zeeland; 9,420,800 pd. st. naar het vasteland; 1,080,000 pd. st. naar de Middellandsche Zee; 375,000 pd. st. naar de West-Indien; 286,000 pd. st. naar Brazilie en 104,800 pd. st. naar Afrika. Met uitzondering van 530,600 pd. st. aan zilver, die naar het vasteland werden verzonden, ging al het zilver naar het Oosten.

## FRANKRIJK.

Men beschouwt te Parijs het Oostersche vraagstuk als meer en meer van dreigenden aard wordende voor den vrede. Bij gelegenheid van den Russischen Nieuwejaarsdag was er eene talrijke vereeniging bij den Russischen gezant, den graaf van Kisselef, waar de stemming zeer gedrukt was, daar men luide verzekerde, dat de gezant op zijn vertrek stond, en niet alleen zijn geheel gevolg, maar ook alle Russen het land zouden verlaten. Ook de gravin von Lieven, die in naauwe betrekking met de Keizerin stond, zou uit Parijs naar Brussel vertrekken, en vervolgens, zoo men zegt, naar Ems.

De ligtingen voor de zeemagt duren voort, en over het algemeen gaat de organisatie van de scheepsmagt op groote schaal door.

Voorts leest men in den *Constitutionnel* een artikel van den heer Granier de Cassagnac, over de Oostersche zaken, hetwelk van hoogerhand schijnt ingegeven te zijn. Daarin wordt de oorlog bijkans als onvermijdelijk beschouwd; en betoogd, dat de Fransche regering in de zaak de meest vredelievende gedragslijn gevolgd heeft; dat de Keizer getrouw is gebleven aan zijne verklaring te Bordeaux gegeven en geenerlei veroveringszuchtigde plannen koestert; dat dit blijkt uit de sluiting van een verbond met Engeland, daar, indien er plannen tot verovering hadden bestaan, de Keizer zich eerder met Rusland had moeten vereenigen; thans komt geen uitbreiding van grenzen noch aan den Rijn, noch tot de Schelde, noch in Italie, te pas; de beginselen van gematigdheid, goede trouw en regtvaardigheid drijven meer en meer boven; geene veroveringsplannen kunnen ingang meer vinden onder de beschaafde volken, waarover niet meer als ontelbare have kan worden beschikt; de landen kunnen niet anders verkregen worden, dan wanneer zij zich-zelven geven. «Die algemeene eerbied voor de vrije keus der volken, de trouw jegens de verdragen, welke strikt in acht wordt genomen, die verdragen welke de onschendbare overeenkomsten tusschen de volken zijn, de gebiedende behoefte om aan Europa de gelegenheid te geven tot herstel der kwalen van de omwenteling, dit zijn, met de liefde voor den vrede, de drijfveren, welke in den jongsten tijd, de staatkunde van Frankrijk geleid hebben.»

— Ter beurze te Parijs van den 13 Jan. liep het gerucht, dat de regering voornemens was eene leening aan te gaan, rentende 5 pct., en dat de Bank daarmede belast zou worden. Eenigen willen zelfs, dat de leening door middel van schatkistbiljetten zal geschieden.

— Ter beurze van den 14 heeft eene rijzing in de fondsen plaats gehad, ten gevolge van geruchten, volgens welke de Keizer van Rusland geneigd zou zijn, een gevolmagtigde naar de conferentie te zenden; ja, zou hij zelfs de Donau-Vorstendommen dadelijk willen ontruimen. Onvooringenomen lieden slaan althans aan het laatste gerucht geenerlei geloof. En het andere wordt ook in twijfel getrokken.

— De *Moniteur* geeft een overzigt van den maandelijkschen staat der Bank. Daaruit blijkt, dat de voorraad edel metaal, die de vorige maand 317 millioen heeft bedragen, gedaald is op 295 millioen. De in omloop zijnde bankbilletten, welke de vorige maand 632 millioen beliepen, bedragen deze maand 643 millioen.

## BELGIE.

Naar de redeneringen der ministriële bladen te oordeelen, schijnt er steeds vrees te bestaan voor het behoud van het tegenwoordig bestuur. De *Indépendance* wijst op den gespannen toestand van Europa, welke eene ministriële crisis meerder dan ooit staatkundig voor Belgie zou maken

## DUITSCHLAND.

De Beijersche minister, president v. d. Pfordten, is gevaarlijk ziek. Het jongste bulletin luidt vrij ongunstig. Niet alleen voor Beijeren, maar voor de Zuid-Duitsche politiek in het algemeen, zou het verlies van dien staatsman van gewigtige gevolgen kunnen zijn.

## PRUISSEN.

Men meldt uit Berlijn, 13 Jan. Eene toetreding van Pruissen tot het verdrag nopens de neutraliteit der Oostzeestaten is niet te verwachten. Pruissen acht eene bijzondere alliantie met Zweden en Denemarken nog niet noodig.

— Men beschouwt hier het besluit tot verbod van uitvoer van granen uit Polen als een eerste antwoord van Rusland op het bevel van Engeland en Frankrijk aan de Vereenigde vloten, om de Zwarte zee binnen te zeilen en wel op grond, dat de uitvoer naar Oostenrijk niet verboden is.

— De Minister van der Heidt is naar Berlijn teruggekeerd zonder Keulen te bezoeken, waardoor de nadere onderhandelingen wegens de aan te leggen brug over den Rijn, geen voortgang hebben gehad. Daarentegen heeft de architect Lentze, die de brug over den Weichsel heeft aangelegd, zich op bevel der regering naar Keulen begeven, om met de ingenieurs aldaar de verdere maatregelen voor dien bouw te beraadslagen, en vast te stellen.

— Dezer dagen is tusschen Bremen en Oldenburg eene overeenkomst tot stand gekomen, wegens de verbetering van de bedding en de oevers van den Weser, alsmede wegens het eigendomsregt van de eilanden op dezen stroom.

## ZWITSERLAND.

Volgens eene berekening van het dagblad van Bern betaalt Zwitserland ten minste 40 millioen fr. jaarlijks aan het buitenland voor brood; wijders jaarlijks 26 millioen fr. voor wijn en brandewijn, koffij en suiker. Deze hoofdartikelen maken ook den grondslag uit van de Zwitsersche tolinkomsten. In 1852 bedroeg de opbrengst der tolregten voor wijn 714,000 fr., voor suiker 619,000 fr., voor granen 364,000 fr., voor brandewijn 266,000 fr., voor meel 268,000 fr., voor koffij 217,000 fr., te zamen 2,456,000 fr.

— Als eene merkwaardige bijzonderheid wordt gemeld, dat in bijna alle kantons van Zwitserland de uitgaven met elk jaar vermeerderen, vooral in Aargou, Bern, Geneve en Freiburg, hetgeen wordt toegeschreven, eensdeels, aan het besteden van gelden voor den aanleg voor openbare werken enz., maar ook ten andere aan de weelde, welke in den laatsten tijd bij de vroeger zoo eenvoudige staatshuishouding hier te lande is ingevoerd.

## OOSTENRIJK.

Keizer Franz Jozef wordt tegen het einde der maand weder ten bezoeke bij zijne bruid te Munchen verwacht.

— Hier te lande werd dezer dagen de eenvoudige telegraphische depêche, zonder vermeerdering van prijs, van 20 tot 25 woorden vastgesteld.

## TURKIJE.

Het blijkt meer en meer, dat in de eerste dagen dezes jaars ernstige gevechten bij Kalefat hebben plaats gehad. Na eenige schermutselingen hebben 15,000 Turken de verschanste stelling der Russen te Zitale, bij Kalefat, krachtig aangetast en, niettegenstaande de nadrukkelijke verdediging der Russen, hebben zij zich daarvan meester gemaakt. Men berekent het verlies der Russen op 2500 man, en spreekt van het sneuvelen van een adjudant des generaals Aurese, den kolonel der artillerie Kopp, twee luitenant-kolonels en een groot getal andere officieren. De Turken moeten mede gevoelige verliezen hebben geleden.

Een corps van 18,000 Russen, dat van [illegible] kwam het corps van Zitale te versterken, is genoodzaakt geweest om terug te keeren, na 250 man te hebben verloren.

Den 7 had op nieuw een gevecht plaats gehad, dat den geheelen dag zonder beslissenden uitslag had voortgeduurd.

De strijd was den 8 hervat, toen deze berigten werden afgezonden.

Terwijl deze tijdingen oorlogszuchtig genoeg luiden, verneemt men uit Weenen gestadig van pogingen der groote mogendheden, om in het uiterste van het gevaar eene schikking tot stand te brengen. De *Times* onderstelt, ook, dat men zal blijven onderhandelen, terwijl de vijandelijkheden worden voortgezet; ja dat blad acht, na de toetreding van de Porte tot de vredes-voorwaarden, de onderhandelingen verder gevorderd dan ooit. Alles hangt echter van de toetreding ook van den Keizer van Rusland af. De *Times* schijnt nog niet alle hoop daarop te hebben opgegeven, daar de andere groote mogendheden het eens zijn gebleven en Turkije zich aan hunne meening heeft onderworpen. Te Parijs (zie *Frankrijk*) koesterde men den 14 ter beurze ook eenigzins hoop op het behoud des vredes, doch nog op zwakke gronden, daar de vredesvoorwaarden, die naar Petersburg moesten worden opgezonden

eerst den 13 te Weenen zijn aangekomen. Het blijft te meer twijfelachtig wat het antwoord van daar zijn zal na het binnenstevenen van de verbonden vloten in de Zwarte Zee en na den jongsten strijd in de Donauvorstendommen.

Wat intusschen van gewigt hard alsnog voor eene schikking mag worden beschouwd, is, dat de voorstellen aan Rusland niet door de vertegenwoordigers van *al* de mogendheden zullen worden overgebragt, maar door *Oostenrijk alleen*, als bemiddelaar, en dat zij welligt door een aartshertog zullen ondersteund worden.

Men geeft als reden van het aanstaand vertrek van een aartshertog van Oostenrijk uit Weenen naar Petersburg op de ziekte van den Oostenrijksche gezant, den graaf van Esterhazy; doch men meent dat die zending van een lid der Keizerlijke familie met het bedoelde gewigtige doel in verband staat.

Een ander belangrijk feit in vredelievenden geest is de wijze, waarop de vereenigde eskaders tot dusverre in de Zwarte Zee te werk gaan.

De jongste telegraphische berigten deswege luiden aldus: «Weenen 15 Januarij. De conferentie heeft besloten, dat de vredes-voorstellen, aan den keizer van Rusland, alleen door Oostenrijk zullen worden medegedeeld, in de hoop, dat zij alsdan gunstiger zullen worden opgenomen. Een aartshertog begeeft zich naar Petersburg. De aard zijner zending is nog onbekend.

«Het is thans volkomen zeker, dat de Fransche en Engelsche eskaders op 3 dezer de Zwarte zee zijn binnengezeild. Van Engelands zijde is intusschen te Sebastopol aanzegging gedaan, dat dit alleen is geschied, om het Turksche grondgebied en de Turksche vlag te beschermen, doch dat daarbij de vriendschappelijke betrekkingen met Rusland gehandhaafd blijven.»

— Men schrijft uit Genua van den 9, dat vele uitgewekenen zich uit die haven naar Konstantinopel hebben ingescheept.

# Binnenland.

*'s Gravenhage*, 16 Januarij.

Z. M. heeft de heer F. F. Cannel, concierge van het burgerlijk en militair huis van verzekering te 's Gravenhage, benoemd tot broeder der orde van den Ned. Leeuw.

Z. M. heeft den heer N. van Oosterzee, op zijn verzoek, een eervol ontslag verleend als commies der posterijen van de 3de klasse; — voorts zijn benoemd:

tot directeur van het postkantoor te Velp, de heer E. L'archer Houth, thans commies der posterijen van de 3de klasse; tot commies der posterijen van de 3de klasse, de heeren M. D. W. Bloemers, thans directeur van het postkantoor te Velp, en L. de Jongh, thans surnumerair bij het vak der posterijen; tot surnumerair bij het vak der posterijen, de heer J. van den Brandeler, wonende te Dordrecht.

Volgens de laatst ontvangen officiële berigten was de gesteldheid der rivieren de volgende:

Heden middag ten 12 ure was de waterhoogte te Keulen 6 vt. 7 dm., zijnde een val van 1 voet en 2 dm. in het laatste etmaal. Den 15 had het water eene breede geu gemaakt in het ijs tusschen de Lurley en Kammereck. Hoogerop zat het ijs hier en daar nog vast aan den regter oever, doch er waren tevens groote open vakken. Te Oberwesel was de waterstand 13 vt. 9 dm.

Heden morgen ten 12 ure was de rivier te Millingen nog open; de waterstand was ten 5 ure 3,58 el o. N. P. met 35 dm. val. De Waalmond was evenzeer open. Te Hulhuizen stond de rivier ten 6 ure 2,61 el o. N. P. met 29 dm. val. Te Gorinchem stond het water heden ten 8 ure 3.01 o. N. P.: het was op de Waal en Merwede overal vallende. Blijkens de kleur van hetzelve passeerde veel bovenlandsch Rhijnwater. Het ijs zat aldaar nog vast.

In het Pannerdensche kanaal is het ijs over 5 à 600 el van den mond af ingekort en digter ineen gedrongen; het zat heden nog vast. Het water bleef er vallende met 31 duim in het etmaal. Bij Arnhem werd de rivier nog te voet gepasseerd; ook daar was het water 28 duim gevallen. Op de Lek zat, volgens de berigten van gisteren, het ijs van Wijk bij Duurstede naar beneden, grootendeels nog vast.

De IJsselmond was gisteren nog digt. Te Westervoort droeg het ijs heden nog de voetgangers; het water was er 40 dm. in het etmaal gevallen. Boven Olst was eene opstopping; te Olst en verder benedenwaarts was de rivier nog digt.

Op de Maas was het water den 13den en 14den steeds wassend. Het ijs zat in die rivier nog vast van beneden Grave tot Werkendam. In de killen was het ijs ten gevolge van de weder ingevallen vorst weder eenigzins versterkt; men bleef zich echter vleijen dat het ijs aldaar spoedig zou opbreken.

Bij den thans met meer kracht voortgaanden dooi zag men overal spoedig grooter verandering te gemoet.

Het beroemde engelsche tijdschrift «the Economist», geeft in zijn nº. van eergisteren (14 Jan.) een kort overzigt van de merkwaardige redevoering, die de heer Thorbecke, bij de verdediging van het voorstel der negen leden, ten aanzien van de verderfelijkheid van ons accijnsstelsel heeft uitgesproken.

De «Economist» voegt er, ten slotte, deze opmerking bij:

«Holland is, onder de volken van Europa, langen tijd merkwaardig geweest wegens de uitgebreidheid van zijn belastingstelsel. Het handhaafde de meeste der oude, feodale heffingen, belasting eischende op het koren als het gezaaid is, op meel wanneer het gemalen is en op brood, wanneer het uit de oven komt, op het vleesch wanneer het vee geslagt is, en daarbij voegde het nog menige andere belasting, om in zijn behoeften te voorzien.

«Die belastingen werden weinig gevoeld, toen Holland was de meest bloeijende staat van Europa; maar nu het door menigen nabuur is voorbij gestreefd en, vergelijkenderwijs, op den achtergrond is geraakt, *verlammen* deze oude belastingen *zijne krachten* en verhaasten zijn verval. De vermindering van consumtie, terwijl de bevolking is toegenomen, door den heer Thorbecke vermeld, is een noodlottig teeken van de ontaarding des volks.

«Wij betreuren het, om den wille van Hollands grooten naam uit vroegere tijden, dat zijne *tegenwoordige* bestuurders *niet wijs genoeg zijn*, om het fiscale stelsel passend te maken aan den tegenwoordigen toestand des lands en aan den nieuwen toestand der maatschappij. Beide eischen meer vrijheid voor binnenlandsche nijverheid en vorderen gebiedend, dat de Staat minder hooge eischen doe van de verminderde hulpbronnen der Natie.»

Bij besluit van 9 Jan. jl. heeft Z. M. tot gewoon hoogleeraar in de faculteit der bespiegelende wijsbegeerte en letteren aan de hooggeschool te Groningen benoemd Dr. W. J. A. Jonckbloet, thans hoogleeraar in die faculteit te Deventer.

Hoewel het ons grootelijks verheugt 's mans verdiensten ook op deze wijze te zien erkend, gelooven wij echter de tolk der geheele Deventersche bevolking te zijn als wij zijn vertrek een groot, algemeen gevoeld verlies voor deze stad noemen. Zijne schitterende bekwaamheden waren niet enkel ten dienste der studerende jeugd; maar werden op verschillende wijzen onbekrompen ten bate der burgerij gesteld. Zijn regtschapen karakter en aangenamen omgang deden hem de algemeene achting en genegenheid in ruime mate verwerven; terwijl zijne energie en geestkracht, gepaard aan echte humaniteit, bij het doorzetten van hetgeen hij voor waar en regt hield, meermalen bewonderd werden. 't Kan echter niet bevreemden, dat hierbij soms botsingen plaats hadden, die voor de bezwijkende partij niet altijd aangenaam waren. Doch daarom waarderen wij hem te meer, dewijl in onze maatschappij maar al te zeer mannen noodig zijn, die op de hoogte van hun tijd staan, en moed en kracht genoeg bezitten, om de vormen van verouderde conventie te verbreken; die zonder aanzien des persoons hune idées durven handhaven en in 't leven brengen. Waarlijk, mannen als Jonckbloet zijn voor onze stad een onwaardeerbaar element; daar hierdoor dommeligheid wordt wakker geschud, achterlijkheid aangezweept, en walm van eigen wierook verdreven. Moge het goede zaad, door hem gestrooid, niet verstikt worden, maar rijke vruchten dragen; moge zijn voorbeeld anderen aansporen in denzelfden weg te treden! dit zou gewis de waardigste hulde zijn, die zijn aandenken kon gebragt worden. Moge hij ook elders in vele rigtingen nut en zegen verspreiden, en even ruim als hier de algemeene achting en genegenheid inoogsten. Deventer's beste wenschen blijven hem vergezellen! (*IJsselbode.*)

Men houdt zich te Rotterdam ijverig bezig, om met kracht maatregelen te nemen, ten einde Nederland waardig op de Parijsche tentoonstelling, in 1855 te houden, te doen vertegenwoordigen. Het departement van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering van Nijverheid heeft eene sub-commissie benoemd, bestaande uit de heeren J. P. A. François, president; A. P. van Stolk, en Dr. F. J. Leroi, secretaris, terwijl door de kamer van koophandel en fabrieken te dier stede zijn toegevoegd, de heeren: H. van Oordt, P. H. Tromp en J. J. Reuchlin.

Ook de kamer van koophandel te 's Gravenhage houdt zich ernstig met dit onderwerp bezig. Zij heeft aan Z. M. een adres ingezonden, te kennen gevende: «dat het van overwegend belang is voor kleine Staten, die hunnen steun moeten zoeken niet in het gewigt dat zij werpen kunnen in de schaal des oorlogs, maar in zedelijke kracht, zich te gewennen daar, waar de oogen, der geheele handelswereld op hen rusten, hun aanzien met de uiterste inspanning te bewaren, en des noods zich daarvoor zware opofferingen te getroosten. De indruk, die de Londensche Tentoonstelling heeft achtergelaten, is helaas! niet gunstig geweest. De voorname schuld lag toen voorzeker aan de nieuwheid der zaak. Andere oorzaken werkten echter mede.

De Nederlandsche fabrijkant, schroomvallig en omzigtig van aard, waagt zich in den vreemde niet gaarne, als hij het bestier zijner regering mist, en niet weet, dat hare zorg hem voortdurend omringt en beschermt. Ook hierom stond hij te Londen achter, en deze omstandigheid mag niet uit het oog worden verloren, wil men het verlorene te Parijs herstellen.»

De kamer dringt er dus op aan, dat de regering maatregelen neme en die tijdig ter kennis van het publiek brenge, opdat de Nederlandsche industrieël er geen oogenblik aan moge twijfelen, dat hij te Parijs, wat de ondersteuning zijner regering betreft, volkomen kunne mededingen met de meest bevoorregte natien.»

De kamer heeft te dien aanzien de overige kamers van koophandel en fabrieken geraadpleegd en van de 39 hebben 28 verklaard, «daaraan hare volkomene goedkeuring en ondersteuning te hechten.» Het zijn de kamers te Bergen op Zoom, Boxmeer, Breda, Tilburg, Zutphen, Delfshaven, Delft, Gorinchem, Gouda, Alkmaar, Amsterdam, Haarlem, Zaandam, Goes, Vlissingen, Amersfoort, Leeuwarden, Harlingen, Sneek, Almelo, Delden, Deventer, Goor, Oldenzaal, Meppel, Maastricht, Roermond en Eindhoven. De kamers van Zutphen, Vlissingen, en Sneek hebben daarvan door bijzondere adressen doen blijken, terwijl die van Alkmaar, Amersfoort en Deventer zich de nadere indiening van soortgelijke adressen hebben voorbehouden.

De kamers van koophandel van Utrecht, Winschoten [illegible] Enschedé hebben later ook van hunne [illegible] geven.

* H. M. de koningin heeft in een bijzonder gehoor ontvangen Z. Exc. den heere J. F. Sick, minister-resident van Z. M. den koning van Denemarken, en Z. Exc. den baron de Bock de Hermsdorff, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Z. K. H. den hertog van Nassau, beiden bij het Ned. Hof.

* Dezer dagen heeft de commissie voor de Haarlemsche armen-loterij van H. K. H. prinses Hendrik der Nederlanden een bijzonder sierlijk bewerkt canapé-kussen ontvangen

* HH. KK. HH. prins en prinses Frederik hebben in een bijzonder gehoor ontvangen Z. Exc. den baron de Bock Hermsdorff, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Z. K. H. den hertog van Nassau.

* Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden, heeft heden in een bijzonder gehoor ontvangen Z. Exc. den heere J. F. Sick, minister-resident van Z. M. den koning van Denemarken bij het Nederl. Hof.

H. M. de Koningin heeft voor de verloting der vereeniging van den H. Vincentius de Paulo te Zwolle, een prachtig dessert-servies geschonken.

* De gemagtigde van H. K. H. prinses Marianne alhier, doet heden, uit naam van die prinses, aan de armen eene uitdeeling van levensmiddelen en brandstoffen. Honderde behoeftigen bevinden zich voor zijne woning tot ontvangst dier milde gift, die op nieuw het bewijs levert, dat de prinses, hoezeer zij zich verre buiten het vaderland bevindt, de armen der residentie niet vergeet.

* De eerste, Vrijdag avond ll. door den heer de Linski gegeven voorstelling heeft ten volle aan de verwachting beantwoord van het talrijk publiek, dat zich aldaar vereenigd had. De ongeloofelijke toeren, door dien meester in de goochelkunst, op de behendigste wijze uitgevoerd, waren even verrassend als onderhoudend. Men mag verwachten, dat de heer de Linski zich bij eene volgende voorstelling in een even talrijk bezoek zal mogen verheugen.

HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik der Nederlanden hebben gister morgen de godsdienst-oefening bijgewoond in de Lutersche Kerk, onder het gehoor van den WelEerw. heer Ds. Meppen.

Eergisteren en gisteren hebben langdurige vergaderingen van den ministerraad plaats gehad.

Van regeringswege zijn ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, verzonden eene opgave wegens den handel en de scheepvaart van Groot-Britannie, over de maand, en de elf maanden eindigende den 5den Dec. 1853.

Volgens berigten van den Gouverneur van Suriname, zijn de aldaar met Z. M. transportschip *Merwede* van Java aangebragte Chinezen, ten getale van 14 (zijnde er gedurende de reis 4 overleden), dadelijk na aankomst vervoerd geworden naar de gouvernements plantagie Catharina Sophia, alwaar zij bestemd waren, om als suikerkokers en rietplanters werkzaam te zijn. Na aldaar behoorlijk gehuisvest te zijn, en eenige dagen rust te hebben genoten, zijn zij door den Gouverneur in persoon bezocht geworden, bij welk bezoek is gebleken, dat zij er allen gezond en wel uitzagen, dat zij zeer tevreden en opgeruimd waren, dat zij, te werk gesteld zijnde, zeer gewillig deden, wat hun bevolen werd, en dat zij den arbeid, zoowel in de fabriek als op de velden, naar behooren verrigtten, weshalve deze aanvankelijk gunstige uitslag grond geeft voor de verwachting, dat deze proeve, tot overbrenging van Chinesche werklieden naar Suriname, met eene goede uitkomst zal worden bekroond.

Men verneemt dat eenige heeren boekdrukkers alhier den wensch te kennen hebben gegeven, dat door de leden van het Tooneel-gezelschap de Typographische Vereeniging *Eendragt 't zaam verbonden* de voorstelling der vaudevilles, op het kopperfeest gehouden, nogmaals zou plaats hebben, eene voorstelling welke toen zoo veel bijval heeft ondervonden en die de algemeene goedkeuring mogt wegdragen. Die weder-opvoering zou dan geschieden ten voordeele van de armen ter dezer stede. Men mag zich vleijen, dat het tooneel-gezelschap zich beijveren zal, eerlang aan dien wensch te voldoen, waardoor het naar zijn vermogen bijdragen zal, om in de behoeften van arme natuurgenooten te voorzien en aan den dag gelegde talenten aan een liefdadig doel te wijden. Men verwacht alzoo, dat binnen kort aan den geuiten wensch zal worden voldaan, en hoopt dat de poging, even als vroeger, [illegible] moge dragen!

Naar men verneemt, heeft met [illegible] schrijfster van het werkje: [illegible] Nederlanden, en opgedragen aan H. K. H. prinses [illegible] gekomen bij den uitgever J. L. [illegible] secretaris, den heer dezer dagen door [illegible] dames, horologie ten Outenloo, een [illegible] prinses Frederik der Nedergeschenk [illegible] goedkeuring van genoemden letterlandaat [illegible]

[illegible] belast met de functien van inspecteur [illegible] wapen der infanterie, heeft aan alle chefs der [illegible] van dat wapen opgave gevraagd van de positie der jongelingen, die van de oprigting van het instructie-bataillon tot ulto. Dec. 1853, daarvan met bevordering

zijn overgenomen, ten einde uit die opgaven een statistiek en algemeen overzigt te kunnen zamenstellen.

Donderdag, den 12 dezer had eene buitengewone algemeene vergadering plaats van aandeelhouders der Duinwater-Maatschappij te Amsterdam, onder voorzitterschap van den heer Mr. J. van Lennep, waarop tegenwoordig waren 21 aandeelhouders, vertegenwoordigende 5816 aandeelen, geregtigd tot 263 stemmen. De voorzitter gaf een verslag van den aanvankelijk goeden uitslag van de Duinwater-leiding. Daarna is besloten tot eene kapitaals-vermeerdering van *f* 900,000, waarna nog eenige huisselijke belangen werden behandeld en de vergadering gesloten.

**Schiedam**, 15 Jan. Gisteren heeft men de buitenhaven van ijs bevrijd door manoeuvres met de sluisdeuren aan de buitensluis, waartegen het water uit de stad was opgehouden, terwijl bij laag water van buiten de deuren geopend werden en alzoo het ijs wegdreef door de kracht van het uitstroomende water.

— Te dezer stede is eene jongelings-vereeniging opgerigt, bestaande uit jongelingen boven 15 jaren, ten doel hebbende door nuttige en afwisselende gesprekken en verhandelingen, beschaving en gezellig verkeer te bevorderen.

**Kortenhoef**, 14 Jan. Het departement van oorlog heeft tot voorwaarde van de toestemming voor de droogmaking van dezen polder gesteld, dat boven aan de kade een fort zou worden gebouwd, om in tijd van gevaar den weg aan den Kortenhoefschen molen naar Vreeland te kunnen dekken. De commissie voor de droogmaking heeft na rijpe overweging in die voorwaarde, tot welker vervulling *f* 50,000 wordt vereischt, toegestemd, doch zij heeft tevens eene poging aangewend, om daarvoor een rijkssubsidie te verkrijgen, welk verzoek aanhangig is.

**Nieuwe Diep**, 14 Jan. H. M. de Koningin heeft een sierlijk geschilderd porceleinen thee-servies aan de dames bestuurderessen eener op te rigten loterij ten behoeve van de armen te dezer stede geschonken.

* * **Zutphen**, 14 Jan. Gister is door den Gemeenteraad eene som van *f* 40,000 toegestaan, voor den verbouw van de kazerne en stallingen en den opbouw eener overdekte manége, ten dienste van het aanstaande garnizoen.

— Nog steeds zit beneden Deventer de rivier door het ijs verstopt, hetwelk ten gevolge heeft dat het water voor die stad aanmerkelijk is opgeloopen, hebbende hetzelve gister aan de peilschaal reeds eene hoogte van 460 el bereikt. Natuurlijk oefent zulks ook hier een grooten invloed op den waterstand uit.

— Wij vernemen dat door de Roomsche Diakonie een dertigtal huisjes zullen worden geamoveerd, welke aan oude menschen kosteloos ten gebruike waren afgestaan en dat op die plaats een nieuw groot gebouw zal worden opgetrokken, waarin die menschen gratis zullen worden verpleegd en verzorgd.

**T. Voorst**, 13 Januarij. Reeds bij den aanvang van de felle winterkoude hebben zich in deze gemeente, met toestemming van het plaatselijk bestuur, allerwege commissiën geformeerd, om voor de behoeftige, doch niet bedeelde huisgezinnen, gelden te verzamelen, om daarvoor, waar zulks noodig was, brood, brandstoffen en dekking te verschaffen. Was het aan den eenen kant verblijdend, te zien, dat milddadigheid nog een karaktertrek van onzen landaard is, aan den anderen kant was het treffend, uit den mond van menig' behoeftig' huisvader, die naauwelijks voor eenige weinige dagen voorraad van brandstoffen en voedsel meer had, te hooren: « zoo lang dat niet verteerd is, kan ik niet besluiten iets aan te nemen. » Mogt die eergierigheid, van eerzucht verre verwijderd, een karaktertrek van elk' Nederlander en vooral van elk' Regent blijven!

— Sedert onheugelijke tijden vergadert de Raad dezer gemeente in eene herberg, en is de secretarie, tegen een' zekeren huurprijs, gevestigd ten huize van den heer Burgemeester, 't geen na de invoering der nieuwe gemeentewet moest ophouden. Algemeen werd nu verwacht, dat men tot het bouwen van een gemeentehuis zoude overgaan. Een voorstel, daartoe gedaan, werd echter verworpen, nadat de heer Burgemeester had aangeboden, in het vervolg de secretarie gratis aan de gemeente af te staan. Het schijnt, dat de verhooging der tractementen van Burgemeester, Secretaris en Wethouders, eenen ongunstigen indruk op den Raad gemaakt, en tot dat raadsbesluit aanleiding gegeven heeft.

▽ **Hulst**, 14 Jan. Gisteren werd alhier berigt ontvangen, dat de vrouw van zekeren Charles Weemaes, te Hontenisse woonachtig, te St. Nicolaas betrapt was op het in betaling geven van valsche vijf francsstukken.

Door de regterlijke magt een spoedig onderzoek ingesteld zijnde in de woning van gezegden Weemaes, vond men dezen werkelijk bezig aan het fabriceren van valsche muntstukken, welke met de voorhanden werktuigen in beslag genomen zijn, terwijl de op het feit betrapte dadelijk in verzekerde bewaring genomen en herwaarts overgebragt is.

▷ **Middelburg**, 14 Jan. Gisteren avond omstreeks 6 ure, ontstond er een hevigen brand in het gebouw der Maatschappij « *Loon voor werk*, » op het achter singel alhier, welk gebouw binnen weinigen tijd, met het zich daarin bevindende pik- touw- en houtwerk, grootendeels door de vlammen is vernield. Naar men verzekert was het gebouw voor brandschade verzekert.

Door de spoedig aangebragte hulp der brandspuiten enz., is men er in geslaagd, de daaraan belendende gebouwen voor aansteking te beveiligen. De orde werd alom goed gehandhaafd.

**Leeuwarden**, 14 Jan. Wij vernemen dat de heeren Moens en Lindeman te Harlingen, de Kamer van Koophandel en Fabrieken in kennis gesteld hebben van een gedetailleerd plan en teekening van een spoorweg van Harlingen op Rheine. De rigting zou zijn, van Harlingen over Leeuwarden naar Zwolle, van daar over de fabrijksteden Almelo en Enschedé naar de Duitsche stad Rheine, van waar de communicatie door spoorwegen met de Oostzee, of reeds gereed moet zijn of zeer gemakkelijk daar te stellen. Van hier naar Zwolle zou de rigting bijna gelijk wezen met die van den straatweg.

De stad en provincie Groningen zijn niet in het plan begrepen, waarschijnlijk om niet weder in contact te komen met het gouvernement van Hannover, dat bij de vorige aanvraag, om concessie van den heer C. H. Balkema, om Noord- en Oostzee door spoorwegen te verbinden, niet wenschte mede te werken, uit vrees dat de handel van Emden zich te veel naar Harlingen zou verplaatsen.

(*P. F. C.*)

**Groningen**, 14 Jan. Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal zal weldra een adres worden opgezonden van meerderjarige inwoners van deze gemeente, dat hoofdzakelijk hierop nederkomt: « dat zij met bezorgdheid de toekomst des lands te gemoet zien, volgens de herhaalde lijk voorkomende schaarschheid en duurte der levensmiddelen, waartegen zij de Regering in overweging geven *het stoken van sterken dranken* te verhoeden, 1°. om godsdienstige, 2°. maatschappelijke, 3°. zedelijke, en 4°. geldelijke redenen. Zoo zou onder ons, bij vrije verzending, 70,000 lasten koren, ter waarde van 11 milioen guldens in drukke stooktijden, ja alleen voor binnenlandsch verbruik eene hoeveelheid van bijna 17,000 lasten, ter waarde van 4 millioen gulden, 's jaarlijks verloren gaan, ter bereiding van een drank des verderfs. Het toenemend verbruik in het buitenland vermeerdert nog de bezorgdheid van adressanten, dewijl zij vreezen, dat er bij vrijen handel, daardoor hier nog meer verstookt of welligt ingevoerd zal worden. Daarom verzoeken de adressanten: 1°. het verbranden van eetwaren in ons land, den invoer van sterke dranken van buitenslands en den verkoop er van bij ons dadelijk zeer te beperken, en na eenige jaren geheel te verbieden, en 2°. onze Regering uit te noodigen, in overleg te treden met de Regeringen van andere landen ten einde eenmaal overal hetzelfde verbod te verkrijgen en voor den aanbouw en voor de bewaring van levensmiddelen de vereischte zorg te doen dragen. »

§ § **Maastricht**, 14 Jan. Den 6 Januarij jl. is voor het Provinciaal Geregthof in Limburg behandeld de zaak van Jacobus Leboux geboren te Sumatra, beschuldigd van moord, waarvan wij in een vorig nommer melding maakten. De beschuldigde, die in de gevangenis aan den hem toegevoegden Raadsman had te kennen gegeven, dat hij niet verdedigd wenschte te worden, heeft op de teregtzitting bij zijne vroeger afgelegde beteekenis blijven volharden, tevens herhalende: « dat hij hoopte dat de Justitie geen medelijden met hem zou hebben en hem ter dood zoude veroordeelen. » Het openbaar ministerie requireerde de toepassing der doodstraf, terwijl Mr. Micheels Jun., als verdediger van den beschuldigde, uit de bijzondere omstandigheden van het geding alsmede uit de lotgevallen en den persoon van zijn client, trachtte af te leiden dat hier aan *monomanie homicide* moest gedacht worden en mitsdien concludeerde tot ontslag van alle regtsvervolging. Het hof heeft in de zitting van den 12 Jan. jl. den beschuldigde schuldig verklaard aan den gepleegden manslag, doch zonder de premiditatie aan te nemen, en hem mitsdien veroordeeld tot eeuwigdurenden dwangarbeid, tentoonstelling en brandmerk. De veroordeelde na dit arrest het woord willende opnemen, werd hierin door den voorzitter verhinderd.

— De algemeene collecte, welke hier van wege de stedelijke regering aan de huizen der ingezetenen is gedaan, heeft een bedrag opgeleverd van *f* 4801.87 cts, daaronder begrepen eene gift van de Societeit der redoutes ten bedrage van *f* 500. Men berekent het getal bedeelden in deze stad op ongeveer 9142, een treffend bewijs dat de welvaart niet groot is, hetgeen vooral moet worden toegeschreven aan het kwijnend handelsverkeer en de daardoor steeds klimmende bekommering voor den burgerstand en den ambachtsman. Dat gedeelte van den middenstand, dat door Thorbecke is genoemd de breede zoom dier klasse, het naast aan de onvermogenden of armen palende, schijnt hier op eene zorgbarende wijze toe te nemen, waardoor, meer nog dan elders betreurd wordt, dat de Regering verklaard heeft, niets meer te kunnen doen om in den nood te voorzien en dat het voorstel der negen mannen is verworpen, hetwelk zeer zeker van eene heilzame uitwerking zou zijn geweest. Hierbij komt eene algemeene klagte wegens den aanslag in de admodiatie van den Rijksaccijns op de steenkolen en de aangekondigde vermindering van het garnizoen. Door het ontnemen van een gedeelte der bezetting geeft dit *monarchaal gezind* (!) ministerie op nieuw voedsel aan het in Junij rondloopende praatje alsof het ooit of immer in de gedachte van den Koning konde opkomen, om zich daardoor over zekere verkiezing gevoelig te betoonen.

— In de zitting van den 12 Januarij jl. is bij de Regtbank op eene plegtige wijze geinstalleerd de heer Mr. van Schaeck, onlangs benoemd tot subsituut officier van Justitie. Bij deze gelegenheid werden zoowel door den nieuwbenoemde, als door den voorzitter en officier toepasselijke aanspraken gehouden.

## Correspondentie.

De stukken «*Verhouding tot het huishouden van Staat en het Burger huishouden*» en over de benadering van het slagtvee te *Sittard*, kunnen niet geplaatst worden.

## Advertentiën.



**222ste Nederlandsche Staats-Loterij.**
1e LIJST. 3e KLASSE.

Uitgekomene hooge prijzen.

N°. 18790 *f* 2500; 15497, 7763, 11390 en 1703 ieder *f* 1000.

## Prijs-Courant der Effecten.

**AMSTERDAM**, 16 Januarij 1854.

| **Nederland.** | Pct. | |
|---|---|---|
| Ned. W. Schuld. | 2 1/2 | 61 5/8 9/16 7/8 |
| Dito Certificat. | 3 | 73 7/8 3/4 |
| Dito Dito | 4 | 92 1/8 1/4 |
| O. I. Leening. | 4 | |
| Amort. Syndic. | 3 1/2 | |
| Hand.-Maats. | 4 1/2 | 123 3/4 4 |
| **Belgie.** | | |
| Certificaten. | 2 1/2 | |
| D° *Rothschild* | 2 1/2 | 48 3/16 7/8 |
| **Frankrijk.** | | |
| Obligatiën | 3 | |
| **Spanje.** | | |
| Nieuwe | 1 | 21 3/8 5/8 1/2 |
| Dito Buitenl. | 3 | 43 1/4 |
| D° Binnenl. c/m. | 3 | 39 1/8 1/2 |
| Bew. Sp. Com. | | 4 7/8 13/16 |
| Amort. Schuld. | | 4 7/16 |
| **Portugal.** | | |
| Londen nieuwe | 5 | 35 15/16 6 1/8 |
| Dito uitgest. | 4 | (1/16 |

| **Rusland.** | Pct. | |
|---|---|---|
| *Hope* 1798/1816 | 5 | 104 5/8 7/8 |
| Dito 1828/1829 | 5 | 102 7/8 3 |
| Cert. 1831/1838 | 5 | 92 1/4 1/2 |
| Dito Dito | 4 1/2 | 91 5/8 3/4 |
| Dito *Hope* | 4 | |
| Dito *Stieglitz* | 4 | 86 1/8 5/8 |
| Dito dito 5e Ser. | 4 | |
| Inschr. Assig. | 6 | 69 7/8 |
| Certific. dito. | 6 | 69 7/8 |
| **Polen.** | | |
| Obligatiën | 4 | |
| **Oostenrijk.** | | |
| Metalliek | 5 | 72 3/8 |
| Dito bet. Amst. | 5 | 87 3/4, 8 1/4, 8 1/8 |
| Dito letter B. | 5 | 87 3/4, 8 1/4, 8 1/8 |
| Dito 1847 | 2 1/2 | 37 1/16 3/8 |
| Dito 1851/1852 | 2 1/2 | 37 3/16 3/8 |

Philad.; Bankactien $3\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$; Mexic., te Londen, 3 pct. $23\frac{5}{16}$, $\frac{7}{16}$; dito Onb. $23\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$; Gren., te Londen p. s. 100 $2\frac{1}{2}$ pct. $18\frac{5}{8}$; dito Uitg. $7\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $63\frac{5}{8}$, 64.

Alleenlijk Hollandsche fondsen waren heden over het geheel williger, terwijl alle de buitenl. fondsen algemeen flaauwer bleven, alhoewel de stemming in deze aanvankelijk veel ongunstiger was dan bij de sluiting, de handel was in alle soorten vrij levendig.

FRANKFORT, Vrijdag, 13 Jan. Metal. 5 pct. $75\frac{7}{8}$; Spanje Binn. 3 pct. $38\frac{3}{8}$, dito 1 pct. $20\frac{5}{16}$.

LONDEN, Vrijdag 13 Januarij. Consols op tijd 93; Mexico N. 3 pct. $23\frac{3}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. 65; Spanje 1 pct. $20\frac{1}{2}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 92; dito 5 pct. 109; Sardinie 5 pct. $88\frac{1}{2}$. — Overige fondsen vast.

PARIJS, Vrijdag 13 Januarij. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op t. 99; dito 3 pct. op t. 70.75; Sp. Binn. 3 pct. 38; dito 1 pct. $20\frac{1}{4}$; Rusl. $4\frac{1}{2}$ pct. $92\frac{1}{4}$; N. Metall. 5 pct. 86; Piemont 90.

WEENEN, Vrijdag 13 Januarij. N. Metall. $92\frac{1}{4}$; dito lett. B. 111; Bankactien 1315; Lomb. 5 pct. 100; Loten v. fl. 250 $132\frac{1}{2}$; Wiss. Lond. 11.57; Parijs 144; Zilver $21\frac{1}{4}$.

MADRID, Woensdag 11 Januarij. Sp. Binn. 3 pct. $39\frac{5}{8}$; dito nieuwe 1 pct. $20\frac{1}{8}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.